

quod cum ipse R. P. Generalis in ea sit fundatissima persuasione, ut privilegia huiusmodi perpetua non sint, & ita neque vltimum licitum; non videtur credibile velle ipsum communicationem talem cuiquam facere in re profecto grauissima, & in cuius usu non leuia possunt inconuenientia reperiri. Quod si contingat illum Prouincialibus, aut aliis sine discrimine privilegia concedere secundum omnia in illis contenta, utpote viris doctis & scientibus quid sibi per illa liceat: nihilominus res serupulo plena est, eo quod nunquam videatur sic communicantis ea esse mens ut ad praefatum effectum privilegium extendatur: unde si ipse adesset, minime tale aliquid aut faceret aut fieri pareretur. Currit ergo vulgatissima regula iuris, quod in generali concessione non veniunt ea, quae quis in specie non esset verosimiliter concessurus. Quod si à Societate confirmatio dicti privilegij non est admissa, ut quae fundamento carere solido videatur, ex eo deducendum neque Religiosos alios posse virtute talis confirmationis operari: neque enim plus illis licere potest, quam principali privilegij, cum concessio illorum sit ad instar, ut iam dictum & probatum. Vbi nequit sententia illorum iustitiam, qui affirmant non vltimum privilegij respectu aliquorum non nocere alijs habentibus communicationem, quo minus vti eo possint. Pro quo Emmanuel Rodericus Tomo 1. q. 7. regular. q. 55. artic. 19. nam id verum habet quando privilegium in sua origine ita receptum est, ut vim habuerit, cui tamen sit vltus denegatus: quod quidem in casu praesenti non accidit, iuxta praemissam explicationem. De privilegio autem Pij V. de quo numer. 393. alia est ratio, quia sine temporis limitatione concessum.

Quomodo exendi privilegium ad matrimonium non contrahant possit.

Quid de sententia circa contrahendum.

Ex sententia ad te iurum imponit redentes arguitur.

nium obligandum, quamvis sciens & prudens id fecerit, pro quo videri potest P. Fagundez circa quartum Ecclesiae Praeceptum Lib. 1. Cap. 8. num. 17. Cum enim Pontifex de contrahentibus scienter etiam determinet, neque casum praesentem excipiat, ac satisfactione sit proportionata contentus; id satis videtur ad beneficium dispensationis obtinendum.

398 Dico septimò. Privilegium, de quo in Compendio Indico verb. Matrimonium, vltimum habet penitus expeditum, ut scilicet Ordinarij locorum, Parochi, & Religiosi Societatis cum Indis & Aethiopijs liberis seu seruis, ad fidem conuersis, qui ante susceptum Baptisma matrimonium contraxerunt, ut eorum quilibet, etiam superstitie coniuge infidelis, & eius tra. consensu minime requisito, aut responso non expectato, matrimonia cum quousque fidele, alias tamen rite contrahere, & in facie Ecclesiae solemnizare, & in eis postea carnali copula consummari quoad vixerint, remanere licite valeant: dummodo consensu etiam summarie, & extrajudicialiter, coniugem, ut praesentem, absentem moneri legitime non posse, aut monitum intra tempus in eadem monitione praefixum suam voluntatem non significasse. Gregorius XIII. die 25. Ianuarij, Ann. Gregor. 1585. & habetur in Litteris Apostolicis pro Indijs Pag. 103. Deceuit etiam eisdem Litteris (sic in Compendio additur) Italia matrimonia, etiam postea contraxerit priores infideles suam voluntatem in se impeditos declarare non potuisse, & ad fidem etiam tempore contracti secundi matrimonij conuersos fuisse; nihilominus rescindi nunquam debere, sed valida & firma, prolemque inde susceptam legitimam fore. Sic ibi. Et hac facultate uti posse omnes Superiores, & eos, quibus ipsi eam communicauerint, ex Adnotatione habetur. Quae quidem iuxta id intelligenda videtur, quod in textu extat, dum sic dicitur: In Angolia, Aethiopia, Brasilia, & alijs Indicijs regionibus possunt eorumdem locorum Ordinarij, Parochi, & Presbyteri nostrae Societatis, ad Confessiones audiendas ab eisdem Societatis Superioribus approbati, & ad dictas regiones pro tempore missi, vel in illis admissi, dispensare, &c. Cum enim ad fruendum dicto privilegio solum requiratur approbatio Superiorum ad audiendas Confessiones, illa ipsa eiusdem privilegij videtur communicatio, quae in Adnotatione praescribitur, & à quolibet fieri Superiore potest. Unde in simili alia facultate, de qua verb. Dispensatio §. 5. nihil aliud requiritur quam legitima deputatio ad audiendas Confessiones, iuxta ea, quae dicta sunt, num. 180. & 181. Sufficiet ergo ad audiendas Confessiones Indorum à Superioribus esse deputatos.

399 Continet autem privilegium dictum satis difficilem decisionem. Cum enim ex Ecclesiae declaratione constet matrimonia infidelium legitime contracta Baptismo non solui, de quo specialiter in Cap. Gaudemus, de diuoritijs: Cum per Sacramentum Baptismi non soluantur matrimonia sed crimina dimittantur. De quo numer. 378. Qui fieri potest, ut ab eadem soluantur Ecclesia, quando id accidit, quod in privilegio habetur? Sed certe illud ita componi potest, ut non soluantur matrimonia per Baptismum, quando infidelis coniux habitare cum fidele non renuit, neque iste periculum peruersionis ex cohabitatione subit, propter quod eligat separari. Tunc siquidem ad alias transire nuptias cum fidele coniuge potest; neque

Assertio 7. circa privilegium pro conuersis coniuge non conuersa, aut e contra.

Gregor. XIII. die 25. Ianuarij, Ann. 1585.

Speciale illius decretum, & declaratio.

Quibus facultas concessa.

Difficultas circa privilegium ex legitimo matrimonio inter infideles, ut dissolui nequeant.

Rit illi satis optima ad duarum rationum, & turis dispositione adduntur.

neque enim ad coelibatum cogendus est; alias fidei Christianae susceptio multis exosa redderetur. Cum praeteritum ij, qui conuertuntur, ex Paganismo veniant nondum plenè fibris gentilitatis euulsis, & carnis illecebris, quibus innutriti, vi spiritus mitigatis. Hoc ergo sic voluisse Christum merito sibi Ecclesia persuasit, & iam diu in vltu habuit, cum id ratio videatur vrgentissima comprobare. Pro quo est, Cap. Quando, de diuoritijs, post citatum Cap. Gaudemus. Cap. Iam nunc. Cap. Sic enim 28. q. 1. Cap. Si infidelis, & alia ibidem, & quae 2.

Pro eodem Dr. Pauli auctoritas. 1. Cor. 7. v. 10. & seqq.

400 Nec ratione tantum in eam persuasione inducitur, sed D. Pauli auctoritate, qui 1. Cor. 7. vers. 10. & sequentibus ita scribit: *His autem qui matrimonio iuncti sunt, praecipio non ego, sed Dominus, uxorem à viro non discedere: quod si discesserit, manere in nuptiis, aut viro suo reconciliari. Et vir uxorem non dimittat. Nam ceteris ego dico, non Dominus. Si quis frater uxorem habet infidelem, & haec consentit habitare cum illo, non dimittat illam. Etsi qua mulier fidelis habet virum infidelem, & hic consentit habitare cum illa, non dimittat virum. Quod si infidelis discedit, discedat: non enim seruimus subiectus est frater aut soror in huiusmodi: in pace autem vocauit nos Deus. Hac Apostolus: qui dum libertatem fidelis coniugis, alio discedente, commendat, de illa est accipiendus, quae talis sit, ut liceat ad nuptias alias animum applicare. Sic enim intellexerunt Patres & Pontifices, iuxta quorum intelligentiam citati Canones prodierunt. Quod verò consensus in ordine ad habitationem, non qualicumque sit satis, sed qui esse queat sine iniuria Creatoris, ex eiusdem Apostoli doctrina deducitur, dum non quemlibet consensum statuit, sed qui possit esse pacificus: qualis non erit, si coniuges se ad fidem euerandam, aut graui aliqua crimina infidelibus propria prouocant. Pro quo Innocentius III. in Cap. Quando iam citato ita loquitur: *Si enim aliquis infidelium coniugum ad fidem Catholicam conuertatur, altero, vel nullo modo vel non sine blasphemia diuini nominis, vel ut eum pertrahat ad mortale peccatum, ei cohabitare volente, qui relinquatur, ad secundam, si voluerit, vota transibit: & in hoc sensu intelligimus quod ait Apostolus: si infidelis discedit, discedat: frater enim, vel soror, non est seruimus subiectus in huiusmodi: & Canonem etiam, in quo dicitur: (citato Cap. Si infidelis, q. 1.) *Coniunctio Creatoris soluit ius matrimonij circa eum, qui relinquatur*, Sic ibi: quia verò stante infidelitate non videtur obtineri posse, ut sine periculo peruersionis cohabitare coniuges possint; censent Doctores aliqui, eo ipso quod conuerti nolint, posse fideles ad alias nuptias pertransire. Videantur illi apud Dianam Parte 3. Traſact. 4. Resol. 252. qui pro contraria plures adducit, iuxta quam discursus noster procedit.**

Doctrina Apostoli: vbi stare queat cum praeccepto Christi non dimittendi uxorem.

transire: quod generaliter loquendo verum est. Sed cum fidei causa agitur, speciale aliquid est, propter quod possit licitus esse recessus: non quidem expressum à Christo, sed quod Apostolus specialiter Spiritus sancti instinctu optima rationatione deduxerit. Est ergo in illius doctrina aliquid, quod rationem praeccepti diuini contineat, & aliquid quod humani. Si periculum peruersionis sit, obligatio dimissionis vrget, quia ut Matth. 18. v. 8. Christus ait: *Si manus tua, vel pes tuus, scandalizat te, abscinde eum, & proiice abs te. Quod autem hoc recessu aut dimissione lex matrimonij soluitur, humanum praecceptum est, quia id à Christo non inuenitur expressum. Sicut enim quando duo in haeresi statu contrahunt, & vnus conuertitur altero non conuerso; si hic ob periculum peruersionis dimittendus sit, non ideo Catholicus nouas contrahere nuptias potest, quia haeresis non est sufficiens ad matrimonij dissolutionem, ut determinat Pontifex in Cap. Quando iam citato. Ita & circa infideles id statui poterat. Quod autem non ita statutum sit, Apostolus caelesti illustratus lumine, per quem & locutus Christus, ut testatur ipse 1. Corinth. 13. v. 3. declarauit. Quod autem generalis aliqua Christi assertio peculiarem casum non excludat, ex eodem loco potest, vbi Christus statuit matrimonij firmitatem dicens: *Dico autem vobis, quia qui cumque dimiserit uxorem suam, nisi ob fornicationem, & aliam duxerit, mactatur*. Sic Matth. 19. v. 9. Eodem Capite sic Dominus ad interrogationem Petri respondens: *Et omnis qui reliquerit domum, &c. aut uxorem, & filios, &c. vxor ergo non solum ob fornicationem, sed propter Christum relinqui potest; & ita cum generalis doctrina traditur, non semper sub ea veniunt, in quibus peculiaris aliqua ratio pro dispositione contraria suffragatur.**

401 Licet autem Apostolus non potuerit Ecclesiam aliquo suo praeccepto ligare, quia Vniuersalis Pastor non fuit, quod solius D. Petri praerogatiua continuit: potuit tamen iudicium suum Ecclesiae proponere, quod Christo inspirante conceperat, & ipsa illud non ut praecceptum amplecti: ut praecceptum enim ad eos dirigi tantum potuit, qui ad specialem Apostoli curam pertinebant, & ad quos scribebat: sed ut doctrinam Apostolicam, in qua error esse non poterat; & ita quod ad particularem Ecclesiam scriptam, ad generalem vltimum aduocare: neque enim id, quod ex diuina inspiratione, in qua error esse non potest, ab eo, cui est facta, proponitur, diuinum praecceptum est absolute dicendum; licet alias praecceptum generale sit obediendi ex tali inspiratione praecipienti. Sicut hunc Sanctum ab Ecclesia Canonizatum coli non est de praeccepto diuino, sed Ecclesiastico; quamuis praecceptum diuinum sit obediendi Ecclesiae in ijs, quae ad cultum Sanctorum spectant. Illa enim de praeccepto diuino esse dicuntur, quae à Deo ipso proprio nomine proponuntur, non ita quae à Vicarijs eius, ipso infallibiliter dirigente, progrediuntur. Et iuxta hoc non tollitur quin dici possit Christum Dominum in dissolutione matrimonij pro casibus, de quibus loquimur, dispensare, ut loquuntur Doctores aliqui apud P. Thomam Sanctum Lib. 2. de matrimonio Disput. 13. numer. 9. & Lib. 10. Disput. 15. num. 7. Quia cum Christo inspirante, & per

Matth. 18. v. 8.

Idem 19. v. 9.

Et quomodo illius praecceptum ad totam Ecclesiam possit pertinere.

De praeccepto diuino qua dicitur, quae de Ecclesiastico.

Explicatio
alia ex eo
quod ma-
trimonium
ex natura
sua indis-
solubile
non sit.

Apostolum loquente, sic res ista procedat, Christo adscribi potest, & debet. Quamquam satis verosimiliter dici possit in hoc non interuenire dispensationem, sed id esse iuxta matrimonij naturam conditionem, quod ex se non habet omnimodam indissolubilitatem: & cum ex causa aliqua dissolui queat, nulla profecto maior esse potest, quam illa, quæ ex cultus disparitate surgit. Quando autem aliquid iuxta naturam conditionem rei alicuius fit, non est dispensatio in eo, quia neque communis lex, sed dispositio accommodata naturæ. Et ita etiam dicendum in matrimonio rato, quod per Religiosam dissolvitur Professionem: cum enim consummatum non est, ex natura sua more aliorum contractuum dissolui possit ex voluntate contrahentium, naturam contractus eiusdem attentam: sicut autem ex mutua voluntate, ita & per unius ex illis, facta Deo sui traditione in ordine ad statum incomparabiliter perfectiorem. Videatur P. Saneius *supra* num. 10. & hæc explicandi ratio videtur satis congrua & expedita, quales non aliquid aliæ, quæ apud Doctores occurrunt. Locum Apostoli elegantissime versat D. Augustinus Lib. 1. de adulterinis coniugiis Cap. 18. & refertur in Cap. sic enim 28. q. 1.

Privilegiū
adductum
quid con-
ferat, ut
tale dici
possit. Et
ut tale non
sit, quæ vi-
deatur
viri ha-
bere.

Cap. Gau-
demus.

403 Cum ergo dissolutio matrimonij facta mutatione vitæ melioris per Baptismum liceat, videndum quid in privilegio adducto specialis gratiæ rationem habeat, ut verè & propriè privilegium possit compelli. Et videtur quidem tale non esse, sed meram communis iuris declarationem, sicut de privilegio alio ex §. 5. verb. *Dispensatio* dicebamus. Quod enim transire ad alias nuptias absolute liceat, ex communi iure, ut nuper vidimus, compertum habetur. Volentem autem coniugem infidelem cohabitare fideli, sine periculo perversionis non posse dimitti, iam etiam ostendimus, iuxta Ecclesiæ mentem in Cap. *Quanto*, de diuortii, cuius verba dedimus num. 40. & in Cap. *Gaudemus*, eodem Titulo. Vnde doctrina Apostoli in casu tantum periculi procedit. Id ergo quod dicitur in privilegio de monendo coniuge infideli, & eius expectando responso, iuxta huiusmodi præsuppositum cadit, quod scilicet, ad securam habitationem sit tantum admittendus: & quod moneri debeat, non privilegij, sed stricti præcepti continet rationem. Quod si respondere intra terminum competentem nequeat, aut nolit, coniux fidelis novum possit inire coniugium, ex iure habetur: sic enim in Cap. *Gaudemus* citato, verbis illis: *nisi post conversionem ipsius illa veniat habitare cum ipso*. Quæ autem non respondet, aperte renuit, cum sciat se non respondente, coniugem ad alias nuptias transiturum. Si autem nequeat expectari responsum, eadem ratio est, quia non debet coniux fidelis obligari ad valde diuturnum cælibatum: & esset profecto, ut diximus, magnum ad fidei receptionem obstaculum, si is, qui de conversione sua agit, ad onus eiusmodi cogeretur. Ex quo provenit ut Æthiopes in regiones alias distracti, & fideles redditici susceptione Baptismi, sine scrupulo aliquo matrimonium contrahere permittantur, cum tamen certum sit multos illorum in nativo solo matrimonia suis ritibus contraxisse. Quod tandem Gregorius privilegij lat-

gitor attexit de firmitate matrimonij sic contracti, etiam si coniux impeditus respondere, postea voluntatem suam manifestet, & reipsa convertatur ita dicendum necessarium fuit: quia cum matrimonium in facie Ecclesiæ contractum omnino validum fuerit, ab alterius iam consensu non pendet, neque illi iniuria fit, quandoquidem & ille liber à vinculo manet, & alias potest nuptias sibi fortè gratiores & commodiores celebrare. Nihil ergo videtur speciale per hoc privilegium concedi, quod antea non liceret.

404 Qui discursus etiam ostendit ad effectum prædictum dispensationem non esse necessariam: unde non apparet quomodo in privilegio ipso dicatur ibi expressos posse cum Neophytis in ordine ad illum dispensare. Dispensandi enim facultas ex iure habetur, & Apostolicæ declaratione: neque in speciali infidelium genere, de quo agitur, quidquam occurrit, ut prois peculiaris sit dispensandi facultas requisita. In quo quidem licet non multum ad rem ipsam spectare videatur hoc aut illo modo loqui, dummodo constet quid sit in facti contingentia faciendum; dici tamen potest gratiam aliquam admitti in eo quod spatium temporis ad expectationem responsi coniugis infidelis, & alia, quæ circa hoc occurrere possunt, non solum Ordinariis, sed Parochis, & Religiosis Societatis dispositioni committitur, cum ad Episcopos id spectare soleat, & ita per eos, aut etiam per Prouincialia Concilia spatium sit temporis definitum, ut statim videbimus. Est ergo dispensandi facultas non tam in substantiâ ipsâ, quam in modo. Unde, licet verum sit, quod ex aliis habet P. Saneius Lib. 7. *Disput.* 74. num. 4. posse scilicet dissolui matrimonium in prædictis eventibus non esse ex iure aliquo Pontificio: matrimonium enim consummatum nequit iure Pontificio dissolui, quamvis in infidelitate initum sit, saltem lege naturali: sed id haberi ex privilegio Christi sic in fidei fauorem concedentis, quod D. Paulus citato loco promulgavit verbis allegatis sic ab Ecclesia intellectis. Id tamen non est ita certum, ut graves Auctores desint asserentes dissolutionem talem iure Pontificio peragi, ut videri potest apud eundem Patrem *ibidem*. Potuit ergo Doctissimus Pontifex Gregorius in ea esse fortè sententia, ut priuatus Doctor, & ita ad dispensandum omnibus præfatis tribuere facultatem. Quod si dicatur iam illam ex iure haberi: occurrit potest non esse omnino certum eos, qui convertuntur, non conuersis coniugibus, eo ipso esse dispensatos, & sine dependentia omni ab Ecclesiastica iurisdictione posse contrahere: quia hoc non debuit Neophytorum arbitrio, qui rudes circa res Ecclesiasticas solent esse, relinquere. Immo generaliter loquendo non dissolui matrimonium, de fide esse affirmat P. Saneius *supra* *Disput.* 73. num. 6. & desiderari sententiam iudicis sunt qui affirmant, ut videri apud eundem potest *Disput.* 74. num. 11. & necessariam esse Pontificiam auctoritatem, cum coniux moneri non potest, tenent Basiliius, Pontius, & alij, quorum sententiam ut probabilem proponit Diana *Parte* 3. *Tract.* 4. *Ref.* 264. ubi pro contraria plures adducit. Est ergo locus dispensationi auctoritate Pontificis à Ministris Evangelicis faciendæ.

Dispensa-
tionem
non videri
necessariâ.

Aliquam
tamen gra-
tiam ad-
miseri
ostenditur.

Dissolutio-
nem ma-
trimonij
iure Ponti-
ficis peragi,
aliquorum
sententia.
Et quid
ex illa sicut
ex nonnul-
lis alijs.

Quid

Quid specialiter in Concilijs Peruanis
dispositum circa eos, qui post contractum
in Paganismo matrimonium conuer-
tuntur.

Decretum
Concilij
2. & 3.
Limenfis.

405 Concilium Limense secundum quod Prouinciale fuit, & Anno 1567. celebratum, ea circa causam præsentem decreuit, quæ Consilium Limense Tertium Anno 1582. his est verbis *Act.* 2. Cap. 10. complexum. De iis, qui iam matrimonio iuncti conuertuntur ad fidem, coniuge adhuc infideli permanente, in Superiore Concilio prouide consilium est, ut si infidelis quidem spem suæ conversionis maturam ostendat, Christianus nullo modo ad alias nuptias transeat, quemadmodum sacris est Canonibus definitum, sed coniugis lucrum in Christo expectet. Si verò differat conversionem suam, neque tamen iam baptizato coniugi perniciosus existat, eum à fide auerendo, aut ad peccati mortale pertrahendo (ceterum id eum sit, sacri Canones eos separandos volunt, & Christiano noui coniugij inuendi potestatem tribuunt) tum expectandum adhuc esse per semestre tempus, & absque de sua interrim conversione admouendum. Sed quoniam tum periculum recedens conuersi cauendum est, ne si diu permanserit in toro infidelis, fidem Christo forsassis amittat, dum vult seruare homini: tum verò libertati illius consulendum est, ne celebs vivere cogatur, qui forsitan vritur. Idcirco decernimus ut transacto sex mensium spatio res ad Episcopum deferatur, qui bene perspectâ causâ, fideli declaret copiam esse aliud matrimonium inuendi propter fidei aut charitatis scandalum, quod patitur. Quod si nullum esse periculum in cohabitatione viderit, sinbeat expectare infidelem, vel etiam consulat cohabitare, si prodesse intelligit iuxta Pauli Apostoli consilium. 1. Cor. 7. Neque enim potest omnibus conuersis eadem lex præfigi, cum occurrant profecto variae circumstantiæ, neque sit omnium infidelium eadem ratio. Quare Episcopi prudentia in re dubia, ne grauius erretur, consulenda erit, & iuxta Cap. *Quanto*, de diuortii, cum casus acciderit, decernendum. Sic Concilium à Sede Apostolica confirmatum, circa quæ à nobis aliquid addiciendum.

Quæ spes
conuersio-
nis infidelis
coniugis
esse debeat.

1. Cor. 7.
v. 16. &
17.

Cap. iam
nunc.

406 Primò ergo quod fidelis ad alias nuptias transire nequeat, si infidelis spem suæ conversionis ostendat, sacris dicitur esse Canonibus definitum: & spem hanc non qualemcumque sufficere, sed maturam esse debere, id est, non conversionis in longum protrahere, sed tempus post breue futuræ. Pro quo est Apostolus citato Cap. 7. Cor. 1. ubi cum præcipiat conjugem fidelem ab infideli non discedere volente in pace habitare cum illo, ita subdit: *Vnde enim suis mulier si virum saluum faciet? aut unde sis vir, si mulierem saluam facies? Nisi unicuique sicut diuisit Dominus, vnumquemque sicut vocauit Deus, ita ambulet.* Sic v. 16. & 17. & ita habetur in Cap. *Iam nunc* 28. quæst. 1. ubi sic dicitur: & sic ad lucrandos coniuges, & filios Christo, exemplis etiam, quæ prouenerant, videtur hortatus. Cur ergo non expediat etiam infideles coniuges dimittere à fidelibus, causa cuiusdam expressa est. Non enim propter vinculum cum talibus pactum coniugale est seruandum, sed ut quærantur in Christo recedi ab infidelibus coniugibus Apostolus Augustinus verat. Sic ibi ex D. Augustino Lib. 1. de a-

dulterinis coniugiis. Cap. 13. Quod autem spes maturæ conversionis esse debeat, & non in longum protrahere, ex eadem doctrinâ deducitur: nam experimentum dispositionis in ordine ad conversionem breui tempore haberi potest, & ita cessat finis huiusmodi permissionis, quod scilicet coniux infidelis quærat in Christo. Alias grauissimum onus conuersis imponeretur coniugibus, quod scilicet per totam vitam deberent in coniugio cum infidelibus permanere, quia per totam vitam ipse aliqua esse potest, & constat aliquos in illius sine conuersos.

407 Secundò addit Concilium coniugem infidelem ad cohabitationem admittendum, si perniciosus non sit, alias dimittendum. In quo quidem sunt qui contradicant, existimantes non esse licitam huiusmodi cohabitationem, quia ab Ecclesiâ prohibita, quidquid de sæculis prioribus fuerit. Tria enim tempora distinguunt. Primum ab Apostolorum prædicatione, & sexcentis postea annis, quibus frequens erat infidelium conuersio ac Iudæorum. Et tunc permittitur cohabitatio secundum D. Pauli consilium, & conditiones ab eodem propositas. Et ita id tenuit D. Augustinus relatus in Cap. *Si enim* 27. quæst. 2. Vbi manifestus error est: in prædicto enim Capite. *Si enim* nihil tale habetur; bene tamen in Cap. *Sic enim* 28. quæst. 1. Secundum tempus secutum est, quo rarissime Iudæi ad Christum conuertebantur, erantque perniciades in sua perfidiâ; & tunc edita est Synodi Toletanæ Constitutio, quæ habetur in Cap. *Iudei* 28. quæst. 1. ubi prohibentur Iudæi, qui mulieres habent Christianas, cum eisdem habitare, cuius ratio redditur verbis illis: *Verum hoc ideo statutum est, ne dum fidelis salutem querit infidelis, potius ipse cum ea infidelitatis perditionem inueniat.* Sic Concilium Toletanum 4. Ratio autem prædicta, licet ad omnes spectare infideles videatur, ad solos est Iudæos, de quibus agebatur, referenda: quia infideles alij non ita obstinati in sua perfidiâ erant, ut eorum deberet conuersio desperari. Tertium tandem, quo Ecclesiæ consuetudine est receptum, ac præceptum inductum, ut coniux ad fidem conuersus non permittatur cum infideli cuiusque sectæ habitare. Eo quod experientia docuerit successu temporis coniugi fideli ex infidelis consortio non modicum periculum imminere. Sic P. Thomas Saneius Lib. 7. *Disput.* 73. numer. 12. ubi plures pro eodem adducit. Qui tamen, cum præceptum esse dicat; ubi tamen illud extet, & à quo sit impositum, non exponit: nisi velit consuetudine ipsâ præceptum inductum, ut alias solet accidere.

Modo non
licere ha-
bitationem
cum infi-
deli, ali-
quorum
sententia.

Concilium
Tolet. 4.

Contrariè
Concilium
Limen-
se secutum,
quæ & ve-
rosimilior
ostenditur.

408 Nihilominus Concilium Limense opinionem satis probabilem est secutum, quam tenent Doctores plures apud eundem P. Saneium numer. 11. & 13. & præterea P. Fragonius Tomo 3. Lib. 10. *Disput.* 22. num. 75. P. Valentia Tomo 4. *Disput.* 10. *Quæst.* 1. *Puncto* 1. Cardinalis Toletus Lib. 7. Cap. 11. num. 2. P. Mæratius *Disput.* 7. de Matrimonio Sect. 6. P. Martinon *Disput.* 72. num. 77. & alij. In speciali autem, de Indis loquens ita affirmat Veracruz *Parte* 2. *speciali. Artic.* 32. *Conclus.* 4. P. Lessus de Matrimonio. 95. Et videtur sanè verosimilior iis suppositis, quæ nuper dicta sunt circa obligationem non rece-